

Брюксел, 14.12.2020 г.
COM(2020) 803 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА
ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

относно дейностите и консултациите на координационната група за борба с изтезанията, посочена в член 31 от Регламент (ЕС) 2019/125 относно търговията с някои стоки, които биха могли да бъдат използвани с цел изпълнение на смъртно наказание, изтезания или други форми на жестоко, нечовешко или унижително отношение или наказание

1. Въведение

Съгласно член 31, параграф 4 от Регламент (ЕС) 2019/125 от 16 януари 2019 г. относно търговията с някои стоки, които биха могли да бъдат използвани с цел изпълнение на смъртно наказание, изтезания или други форми на жестоко, нечовешко или унижително отношение или наказание ⁽¹⁾ (наричан по-нататък „Регламента“), Комисията представя на Европейския парламент годишен доклад относно работата, проверките и консултациите на координационната група за борба с изтезанията. Докладът не трябва да накърнява търговските интереси на физически или юридически лица.

Настоящият доклад съдържа информация за работата на координационната група за борба с изтезанията през 2019 г.

2. Регулаторна рамка

С регламента се цели предотвратяването на смъртното наказание, от една страна, и на изтезанията и други форми на жестоко, нечовешко или унижително отношение или наказание в държави извън ЕС, от друга страна, чрез ограничаването на търговията на определени стоки. В него се прави следното разграничение на стоките:

- такива, които по своята същност служат за насилие и които изобщо не трябва да се търгуват (приложение II), или
- такива, които могат да имат законна употреба като например оборудване, което се използва за целите на правоприлагането (приложение III), или стоки с терапевтична употреба (приложение IV).

Търговията с такива стоки подлежи на определени ограничения.

За тази цел с регламента се ограничава търговията с държави извън ЕС. По-специално с него се постига следното:

- i. забранява се вносът, износът и транзитът във, от или през ЕС на стоки, посочени в приложение II, които нямат друго практическо предназначение освен употребата им с цел изпълнение на смъртно наказание или с цел изтезания. Забранява се също предоставянето на техническа помощ по отношение на такива стоки, по-конкретно помощ, която включва обучение как да бъдат използвани. Рекламата на такива стоки в печатните медии или в интернет или рекламното време по телевизията или радиото, или излагането или предлагането за продажба на изложение или панаир също са забранени.
- ii. Стоки, посочени в приложение III, които биха могли да бъдат използвани с цел изпълнение на смъртно наказание или с цел изтезания, но могат да имат и друга законна употреба (правоприлагане), подлежат на предварително разрешение за износ за всеки отделен случай. Предварително разрешение за износ се изисква и по отношение на предоставянето на техническа помощ или на предоставянето на

¹ Регламентът относно търговията с някои стоки, които биха могли да бъдат използвани с цел прилагане на смъртно наказание, изтезания или други форми на жестоко, нечовешко или унижително отношение или наказание, беше приет на 30 юли 2005 г. (Регламент (ЕО) № 1236/2005). Той беше изменен няколко пъти, за последно с Регламент (ЕС) 2016/2134 от 23 ноември 2016 г. и впоследствие кодифициран като Регламент (ЕС) 2019/125 от 16 януари 2019 г. (ОВ L 30, 31.1.2019 г., стр. 1).

брокерски услуги, свързани с тази категория стоки. В приложение III не са обхванати: а) огнестрелните оръжия, които са предмет на Регламент (ЕС) № 258/2012²; б) изделията с двойна употреба, контролирани съгласно Регламент (ЕО) № 428/2009³; в) стоки, които са предмет на разпоредбите на Обща позиция 2008/944/ОВППС⁴.

- iii. Той регламентира търговията със стоки – химикали и фармацевтични вещества (приложение IV), които биха могли да се използват с цел изпълнение на смъртно наказание (напр. продукти, които биха могли да се използват за екзекутиране на хора чрез поставянето на инжекция със смъртоносна доза). Беше въведено конкретно разрешително с лиценз („генерално разрешение на ЕС за износ“), с което да се контролира износът на такива анестетични химикали и да се предотвратява тяхното предаване за употреба с цел екзекутиране чрез поставянето на инжекция със смъртоносна доза, без да се ограничава тяхната търговия за медицински, ветеринарни или други законни цели.

В приложения II, III и IV към Регламента се съдържат списъци на забранените и контролираните стоки.

3. Дейности на координационната група за борба с изтезанията

Координационната група за борба с изтезанията бе създадена съгласно Регламент (ЕС) 2016/2134 на Европейския парламент и на Съвета, за да разглежда въпроси, свързани с прилагането на Регламента.

Тя служи като средище за експертите на държавите членки и за Комисията за обмен на информация относно административни практики и за обсъждане на въпроси, свързани с тълкуването на Регламента, технически въпроси във връзка с изброените стоки, промени, свързани с Регламента, и други въпроси, които могат да възникнат. При изготвянето на делегирани актове Комисията също се консултира с групата в съответствие с принципите, заложи в Междуйнституционалното споразумение от 13 април 2016 г. за по-добро законотворчество⁵.

През 2019 г. Координационната група за борба с изтезанията проведе две заседания — на 29 април и 17 декември, с цел обмен на информация по редица обобщени по-долу въпроси във връзка с прилагането на регламента.

3.1. Развятия във връзка с основния акт

Координационната група за борба с изтезанията бе информирана за развятия във връзка с основния акт, а именно кодификацията на Регламент (ЕО) № 1236/2005 с

² Регламент (ЕС) № 258/2012 от 14 март 2012 г. за изпълнение на член 10 от Протокола на Организацията на обединените нации срещу незаконното производство и трафика с огнестрелни оръжия, техните части и компоненти и боеприпаси, допълващ Конвенцията на Организацията на обединените нации срещу транснационалната организирана престъпност („Протокол за огнестрелните оръжия“), и за установяване на разрешения за износа и мерки за вноса и транзита на огнестрелни оръжия, техни части и компоненти и боеприпаси, ОВ L 94, 30.3.2012 г., стр. 1.

³ Регламент (ЕО) № 428/2009 на Съвета от 5 май 2009 г. за въвеждане режим на Общността за контрол на износа, трансфера, брокерската дейност и транзита на изделия и технологии с двойна употреба, ОВ L 134, 29.5.2009 г., стр. 1.

⁴ Обща позиция 2008/944/ОВППС на Съвета, определяща общи правила за режим на контрол върху износа на военни технологии и оборудване (ОВППС) (2020/С 85/01), ОВ, С 85, 13.3.2020 г., стр. 1–37.

⁵ ОВ L 123, 12.5.2016 г., стр. 1.

Регламент (ЕС) 2019/125 на Европейския парламент и на Съвета от 16 януари 2019 г. Първоначалният Регламент (ЕО) № 1236/2005 е бил неколкратно и съществено изменен в периода между 2005 и 2018 г. За по-голяма яснота и правна сигурност той бе кодифициран. С кодифицирания регламент се отменя Регламент (ЕО) № 1236/2005 и се консолидират всички негови изменения, но не се изменят списъците на контролираните стоки.

Комисията също така информира Координационната група за борба с изтезанията и впоследствие се консултира с нея по проект на делегиран акт за изменение на: i) списъка на компетентните органи (изброени в приложение I) и ii) списъка на местоназначенията, за които се прилага генералното разрешение на Съюза за износ (приложение V) (като се добавят Гамбия и Мадагаскар). Досега подходът се състоеше в включването на държава извън ЕС в приложение V, ако тя е ратифицирала съответното международно споразумение с ангажимент за премахване на смъртното наказание за всички престъпления. За държави, които не са членки на Съвета на Европа, това означава, че въпросната държава трябва да е ратифицирала Втория факултативен протокол към Международния пакт за граждански и политически права (МПГПП) без резерви ⁶. Гамбия ратифицира без резерви Втория факултативен протокол към МПГПП. Същото се отнася и за Мадагаскар и държавите, добавени преди това към списъка през 2017 г. ⁷.

3.2. Търговска информация: докладване на данните

Заедно с членовете на Координационната група за борба с изтезанията Комисията направи преглед на състоянието на получените и неполучените данни от държавите — членки на ЕС, за предходните години (2017 г. и 2018 г.), за да подготви годишния доклад на Комисията в съответствие с член 31, параграф 4 от Регламент (ЕС) 2019/125. Комисията подчерта необходимостта всички държави членки да докладват, дори ако не е издадено или отказано разрешение за износ.

В по-широкия контекст на процеса на докладване Комисията заедно с Координационната група за борба с изтезанията разгледа възможността тя да обхване въпроси като: i) информация относно разрешенията във връзка с брокерските услуги и с техническата помощ и ii) информация относно използването на генералното разрешение на Съюза за износ. Координационната група за борба с изтезанията обсъди и възможността за включване на крайния потребител в редовното докладване. Един национален компетентен орган изрази мнение, че такава информация следва да се предоставя на Комисията само при поискване, в съответствие с член 26, параграф 2.

Въз основа на гореизложеното Комисията информира Координационната група за борба с изтезанията за намерението си да актуализира формуляра за докладване, за да включи по-широк набор от данни, при подготовката на докладването за 2019 г.

3.3. Преразглеждане на Регламент (ЕС) № 2019/125

Комисията информира Координационната група за борба с изтезанията за процеса на преразглеждане на регламента, както е посочено в член 32. В съответствие с насоките

⁶ В член 2 от Втория факултативен протокол към Международния пакт за граждански и политически права се посочва, че към момента на ратификация или присъединяване дадена държава може да направи резерва, която предвижда прилагането на смъртно наказание по време на война (въз основа на присъда за най-тежко престъпление от военен характер, извършено по време на война).

⁷ Регламент (ЕО) № 2018/181 от 18 октомври 2017 г. за добавяне на Доминиканската република, Сао Томе и Принсипи и Того.

за по-добро регулиране през юли 2019 г. Комисията публикува пътна карта, в която се очертават обхватът на дейността, условията на консултация и участието на заинтересованите страни, както и ориентировъчен график. Тя също така информира Координационната група за борба с изтезанията, че като част от прегледа (и в съответствие с член 32 от регламента) търси информация за конкретни части от регламента: санкциите, посочени в член 33, и допълнителните национални мерки, посочени в членове 10 и 14.

Комисията прикани Координационната група за борба с изтезанията да участва в процеса на преглед, като ѝ предаде вижданията, коментарите, предложенията и информацията за най-добрите практики на държавите членки, както и пропуските, които е възможно те да са установили при ежедневното прилагане на регламента. Бяха направени предложения за изготвяне на насоки за оценка на риска или за въвеждане на система за обмен на мнения в подходящ формат относно местоназначенията за износ.

Координационната група за борба с изтезанията беше приканена също така да повиши осведомеността относно обществената консултация и да получи информация от други части на техните администрации, когато това е целесъобразно.

3.4. Алианс срещу търговията със стоки, използвани с цел изтезания

Комисията представи осъвременена информация относно актуалното състояние на Алианса срещу търговията със стоки, използвани с цел изтезания, и по-специално приемането на 28 юни 2019 г. на резолюцията на Общото събрание на ООН *„Към прекратяване на търговията със стоки, използвани за изтезания: проучване на осъществимостта, обхвата и параметрите на евентуални общи международни стандарти“*⁸. Резолюцията постави основите на работата на ООН в тази област в бъдеще. Комисията демонстрира своя ангажимент за премахване на стоките, използвани с цел изтезания, от търговията, като подкрепи работата на Службата на върховния комисар на ООН по правата на човека за проследяване на изпълнението на резолюцията.

⁸ Резолюция A/73/L.94: *„Към прекратяване на търговията със стоки, използвани за изтезания: проучване на осъществимостта, обхвата и параметрите на евентуални общи международни стандарти“*, приета от Общото събрание на ООН на 28 юни 2019 г.